

Incedia. urbe fuerunt CL omnium scientiarum linguarumque vernacula domicilia. Iam quæ urbi adversa contigerint videamus. Extrema passam à Danis Antverpam, ac in ignibus totam confedisse vetus codex testatur anno 837. Urbis deinde partem maximam absumpit flamma anno 1236. Sævit eadem tres nobilissimas depasta plateas, *Pieu-straet / Kypdorp / Kieper-straet* anno 1396. Ingensque rursus ignis anno 1456, & anno 1461.

Edificia sacra.

Ædes D. Virginis ante collegiata fuit Ecclesia, at anno MDLIX transiit in Cathedralē, adlaborante Philippo II Hispaniarum rege, Pontifice Paulo I V. Assignatum ei à Pontifice territorium septem oppidorum cum pagis interjacentibus, (qui sunt CXLIV, quos in iconismo hujus Dioceseos videre est) longitudinis quinquaginta sex, latitudinis triginta millium passuum similiū. Habuit vero Ecclesia Episcopos, I Philippum Nigrum, II Franciscum Sonnum, III Lævinum Torrentium, IV Gulielmum de Bergis, V Ioannem Miræum, VI Ioannem Malderum. Sextus nunc est Gaspar Nemius. Sunt extra Ædem hanc Parœciæ quatuor, S. Georgii, S. Walburgis, filia, ut vocant, Ecclesia B. Mariae. S. Iacobi Ecclesia ævi propinquioris est, quo vero anno exstructa incertum, quo in Parochiam erecta sit, institutio Sixti I V, & Concessio Decani & Capituli tradit. S. Andrea recentior est. Docent id Constitutionis Adriani V I, & Concessio Decani & Capituli verba. Cœnobia vero & loca Religiosa in hac urbe plurima sunt. *Præmonstratenses* tempore inter religiosos primi, duce D. Nortberto sub annum M C X X I V in hanc urbem venerunt. Celebre illa ætate Nortberti per Germaniam orbemque universum nomen, qui Adamiticam Tanchelini hæresin, per vicina urbi loca sævientem, validè repressit, vesanis impudentiæ illius ardoribus restinctis, ob quam rem, bene & ex voto Antverpiensium peractam, area, domo, temploque donatus fuit. *Dominicani* à Senatu populoque in hanc urbem Argentina evocati. Designata adventantibus à Senatu domus, areaque per ampla, & retinet hodie vicus nomen, vulgo *Dreeck-heer-straet*. Transferunt postea, veteri relicta domo, in eam, quam etiamnum inhabitant, liberalitate Henrici III, Brabantia & Lotharingia ducis, anno M C C L V I, ubi etiam templum ædificarunt. *Prioratus* S. Salvatoris, Cisterciensis ordinis, vulgo *Petri Potz*, munificentia patricii Antverpiensis, conjugisque illius *Mariae Terrebrotz* extrui cœptus anno M C C C X X I I I & ad optatum aliquando finem eorundem benignitate anno M C C C X L V I deductus, annuoque censu, qui duodecim Religiosis alendis satis esset, dotatus. *Franciscani* cœperunt anno 1467, locum Senatus dedit, donationem Philippus Brabantia dux diplomate probavit. *Carmelitas* anno 1485 locum ædificando delegerunt; faventibus impense Maximiliano Romanorum rege, & Philippo Brabantia duce. *Bogardi* texendo vitam tolerabant, hi primum urbem ingressi anno 1228, locum tandem habitationi commodum

Belgica.

anno 1346 ære suo pararunt, eoque res processit, ut textrina relicta solis divinis vacarent. *Augustiniani* olim fuerunt, & venerant in hanc urbem anno 1514. Anno 1607 domum à Senatu impetrarunt. *Alexianis* Henricus Suydermannus Germanus anno 1245 fundum & domum dedit, ac tandem D. Augustini regulam secuti sacratio-ri se religionis voto ligarunt anno 1461. demum domum struxerunt insigni opere, priore longe augustiorem, anno 1546. *Capucini* ultimi in hanc urbem è Gallia venerunt anno 1585, hortatu Alexandri Farnesii, Parmæ ac Placentiæ ducis, Cœnobium Catholici Regis munificentissimis impendiis struxerunt. *Patres Societatis Iesu*, anno 1562 urbem ingressi, primum duo, quibus plures postmodum accesserunt. Anno demum 1574, paucorum, ac imprimis D. Frias Hispani liberalitate empta domus, templumque non totis mensibus sex exstructum. Cumque Scholarum angustiis juvenus excluderetur, præprovida munificaque Senatus largitione, augusta amplaque domus anno 1608 accessit. Feminarum Cœnobia, quia numero plurima sunt, non enumerabo. Nec pauperum receptacula, & Xenodochia. Solum libet quænam in turbe loca ob magnificentiam stupenda indicare. Inter prima est *Arx*, sive castrum hujus urbis, quinque validissimis firmata propugnaculis mutuū defensantibus: montibus unde omnem circa regionem prospectes, mœnibus inclusis: Armamentaria habet & com meatuum reconditoria maxima & capacissima. Stabulandis etiam equis loca commoda, & super hæc militi certataque domicilia. Laxissima in Arcis medio area militari delectui commodissima, quæ justo etiam exercitui satis sit. *Turris* D. Virginis nobilissimum opus, in ingentem surgit altitudinem, pedum nempe 420, cubitorum nimirum 488, tanta passim pellucens amœnitate, tanta superstantium mutuo columnarum varietate, ut & solaribus undique radiis transverberetur, & luci quaqua parte viam prospectu præbeat latissimo. Cœpta est ædificari anno 1422, ac 96 annis ære publico ædificata. Datum deinde initium alteri turri, quæ fastigium templi superat, sed interrupta pendet. *Curia* sive Senatoria domus ad invidiam reliquarum propè gentium affurgit, vario opere interludente, Tuscano, Dorico, Ionico, Corinthio: structura eleganti è maculoso candicante marmore, lividiore tamen, sparsimque circumvoluta canitie, ac quasi si undatim in crispos vortices agatur. Ædificari cœpta anno 1560, igne periit anno 1576, reditaque annis sequentibus. Eminent insuper *Bur-sa*, elegans per omnia opus, quadraginta & tribus è pario marmore substructum columnis, quas dissolvere ne secula quidem videantur posse. Longitudo in centum octoginta protenditur, latitudo in centum quadraginta. Quatuor in eam excurrunt à quatuor mundi plagis plateæ, ut non consilio, sed ab ipsa natura istic loci constitutam arbitretis. Nec silentio prætereunda *Oosterlinga domus*, insigne elegantia & opulentia monumentum, patet in longitudinem 230

Opera urbis magnifica

plus